

5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Gerçekleştirdikleri Sözlü Tarih Etkinliğine İlişkin Görüşleri*

Serdar ŞANLIOĞLU¹, Ahmet Ali GAZEL², Ceren UTKUGÜN^{3**}

Öz

Araştırmanın amacı 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde gerçekleştirdikleri sözlü tarih etkinliğine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma yönteminde, durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Çalışma grubu bir devlet ortaokulunda öğrenim görmekte olan 8 kadın, 6 erkek öğrenciden oluşmuştur. Veriler sözlü tarih etkinliklerinin sona ermesinin ardından yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda toplanmış ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin sözlü tarih etkinliği sürecinde heyecan ve merak duydukları, yeni bilgiler edinerek soru oluşturma becerisi kazandıkları, ancak röportaj yapacak kişi bulma, teknik aksaklıklarla başa çıkma ve utanma gibi zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, etkinlik sırasında özgüven, mutluluk, üzüntü gibi duygular deneyimledikleri ve dinleme, konuşma, yazma, empati kurma gibi beceriler kazandıkları belirlenmiştir. Etkinlik sonrasında ise öğrencilerin, aile büyüklerinin yaşadığı dönemde sokak oyunlarının ilgi çekici olduğunu, birlik ve beraberliğin güçlü olduğunu, bayramların daha coşkulu geçtiğini, çevrenin daha temiz olduğunu ve insanların misafirperverliğini vurguladıkları; buna karşılık kendi yaşadıkları dönemde ise yaşam koşullarının kolaylaştığını, eğitim imkanlarının geliştiğini, teknolojinin ilerlediğini ve konut ısıtmasının daha pratik hale geldiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, sözlü tarih, sosyal bilgiler dersi, ortaokul öğrencisi

5th Grade Students' Views on the Oral History Activity Conducted in the Social Studies Class

Abstract

The aim of the research is to examine the opinions of 5th grade students regarding the oral history activity they carried out in the Social Studies course. The research was designed with the qualitative research method and case study design. The study group consisted of 8 female and 6 male students studying at a state middle school. The data were collected through semi-structured interviews after the oral history activities and analyzed through content analysis. As a result of the research, it was determined that the students felt excitement and curiosity during the oral history activity process, acquired new information and gained the ability to formulate questions, but they experienced difficulties such as finding people to interview, coping with technical problems and feeling embarrassed. In addition, it was determined that they experienced emotions such as self-confidence, happiness, sadness during the activity and gained skills such as listening, speaking, writing, empathizing. After the activity, the students stated that street games were interesting during the period when their elders lived, unity and solidarity were strong, holidays were more enthusiastic, the environment was cleaner and they emphasized the hospitality of the people; on the other hand, it was observed that in their own time, living conditions became easier, educational opportunities improved, technology advanced and home heating became more practical.

Key Words: Social studies teaching, oral history, social studies course, secondary school student

*Araştırma Serdar Şanlıoğlu'nun Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL danışmanlığında tamamladığı Beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir inceleme başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Serdar ŞANLIOĞLU, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Bursa, Türkiye, serdarsalioglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4948-0776

² Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Afyonkarahisar, Türkiye, agazel@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7211-6032

^{3**Corresponding Author:} Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Afyonkarahisar, Türkiye, cerendemirdelen@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5911-9175, Telefon: 553 190 53 40

Giriş

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerin toplumsal hayatı anlamalarına ve geçmişle gelecek arasında bağlantı kurmalarına katkı sağlayan önemli bir ders niteliği taşımaktadır. Sosyal Bilgiler dersi, sözel nitelik taşıyan konu yoğunluğu nedeniyle genellikle ezber odaklı bir ders olarak algılanmaktadır (Deveci, 2002). Ancak, bu derste kazandırılan bilgilerin günlük yaşamda kullanılabilir özellikte olması ve topluma veya yakın çevreye yönelik etkinliklere yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin, öğrencilerin yaşamı keşfetmelerine imkân sağlama işlevi bulunmaktadır. Bu nedenle, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurma, yakın çevreden yararlanma ve toplumsal yaşamı ders etkinliklerine yansıtma gibi uygulamalara yer verilmesi gerekmektedir (Selanik Ay, 2010). Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersini ezber odaklı bir yapıdan çıkararak daha anlamlı ve etkili hale getirmek için kullanılabilecek yöntemlerden biri sözlü tarihtir. Sözlü tarih, geçmiş olayların yaşayan tanıklarından deneyim ve görüş toplamak için kullanılan önemli bir araştırma yöntemidir (Dursun ve Aydın, 2022). Öğrenciler için tarih konularının ilgi çekici ve anlamlı hale gelmesi için sözlü tarih yöntemi etkili olabilir (Gazel, 2015).

Eğitimde geçmişi anlamlandırmaya ve bireysel deneyimlere dayalı öğrenmeyi desteklemeye yönelik yöntemlerden biri de sözlü tarih çalışmalarıdır. Geçmişin yaşayan hafızası olarak ifade edilen sözlü tarih, geçmiş tanıklar aracılığıyla sözlü dayanaklarla günümüze taşıyan bir bakış açıdır (Kumru, 2009). Sözlü tarih, insanların yaşam deneyimlerini ve anılarını tarihin içine katarak onun kapsamını genişleten bir yaklaşımdır (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012). Başka bir tanıma göre ise sözlü tarih, insan hafızasından tarihsel bilgi derleme süreci olarak tanımlanmaktadır (Ritchie, 2015). Sözlü tarih, akademik yönünün yanı sıra bir öğretim yöntemi olarak okullarda kullanılma potansiyeline sahiptir. Aktif bir öğretim yöntemi olarak okul programlarında yer alan sözlü tarih çalışmaları, öğrencilerin görüşme sürecini planlama, yapılandırılmış sorular hazırlama, görüşme yapma, kayıt alma, elde edilen verileri analiz etme, yazıya dökme ve bu süreçte kanıta dayalı akıl yürütme becerilerini kullanma deneyimlerini içermektedir (Oral History Association, 2012). Bu yönüyle sözlü tarih, 21. yüzyıl eğitim anlayışına uygun olarak sosyal sorumluluk bilinci kazandıran, öğrenci merkezli, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi destekleyen ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik eden somut bir öğrenme alanı sunmaktadır (Anderson & Hamilton, 2016). Ayrıca, sözlü tarih çalışmaları öğrencilerin geçmişi ve çağdaş dünyayı etnik, ırksal ve tarihsel bağlamlarıyla anlamalarına, kendi aile tarihlerini ve toplumun genel tarihini keşfetmelerine yardımcı olan güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir (Dutt-Doner, Allen & Campanaro, 2016).

Sözlü tarih yöntemi, öğrencilerin tarihsel olayları anlamalarını ve geçmişle bağ kurmalarını sağlayan etkili bir öğretim aracı olarak öne çıkmaktadır. Sözlü tarih, tarihçiler için geçmişe dair veri toplama yöntemi olmanın yanı sıra, son yıllarda tarih ve sosyal bilgiler derslerinde etkili bir öğretim yöntemi olarak önem kazanmış ve birçok ülkenin öğretim programlarında yer almıştır (Gölgesiz Gedikler, 2020). Sözlü tarih yöntemi, özellikle tarih ve sosyal bilgiler derslerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ortaokul sosyal bilgiler derslerinde, öğrencilerin araştırma, yazma, kişiler arası iletişim ve teknolojik becerilerini geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Grup çalışmalarıyla öğrenciler, proje planlama, görüşme yapma, kayıt alma, transkript oluşturma ve elde edilen bilgileri sunma süreçlerini deneyimlemektedir (Winslow, 2016). Öğrenciler sözlü tarih çalışması yaptıkları kişi konuşurken dinleme ve gözlem yapma becerilerini geliştirirken, sözlü tarih yöntemiyle merak ettiklerini sorarak, soru sorma, görüşme sonunda bilgiyi düzenleme, kendinden önceki kuşakları daha iyi tanıma, değişim ve sürekliliği anlayabilme konusunda kazanım sağlayacaklardır (Selanik Ay, 2010; Kabapınar ve İncegöl, 2016). Sözlü tarih görüşmeleri, kuşaklar arasında sağlıklı bağlar kurulmasına, iletişimin güçlendirilmesine ve mevcut ilişkilerin desteklenmesine katkı sağlamaktadır (Dere ve Emeksever, 2018). Demircioğlu (20010), sözlü tarih çalışmalarının çocuklarda tarih bilinci oluşturmaya, eleştirel düşünme ve araştırma becerilerini geliştirmeye, farklı bakış açıları kazandırmaya katkı sağladığını belirtmektedir. Dilek ve Alabaş (2014), geçmişin tanıklarıyla yapılan görüşmelerin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Kabapınar ve Kaya (2013), sözlü tarih uygulamalarında “küçük tarihçi” rolünü üstlenen

öğrencilerin tarih disiplinine dair farkındalık kazandığını ve tarihsel empati temelli düşünme becerilerinin geliştiğini tespit etmiştir.

Sözlü tarih yönteminin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için sistemli bir süreç izlenmesi gerekmektedir. Etkili bir sözlü tarih öğretiminin her seviyede uygulanabilmesi ve hedeflenen kazanımların sağlanabilmesi için belirli unsurlar gereklidir (Dolanbay, 2024). Kabapınar (2019) sözlü tarih sürecini; hazırlık, uygulama, rapor edileme ve sınıfta sunum olmak üzere dört aşamada gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Sözlü tarih yönteminin ilk aşaması olan hazırlık sürecinde, konu belirlenir, ilgili kaynaklara ulaşılır ve görüşme soruları hazırlanır. Uygulama aşamasında, görüşmeler gerçekleştirilir ve kayıt altına alınır. Raporlama aşamasında, elde edilen veriler düzenlenir, kaynaklarla karşılaştırılır ve bir rapor oluşturulur. Son olarak, sınıfta sunum aşamasında çalışma paylaşılır ve değerlendirilir. Bu süreçlerde sözlü tarih öğretim yöntemi, öğrenciyi aktif kılarak tarih öğrenme sürecine doğrudan katılımını sağlar. Öğrenciler, bir tarihçi gibi araştırma yapma, elde edilen bilgileri yorumlama ve sentezleme fırsatı elde ederler. Bu yönüyle sözlü tarih, yapılandırmacı yaklaşım temelinde şekillenen bir tarih öğretim yöntemidir (Dere, 2018a; Kabapınar, 2019). Bu yöntem, tarih derslerini daha ilgi çekici hale getirerek öğrencilerin tarihe olan merak ve ilgisini artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Gazel, 2015).

Sözlü tarih yöntemi, öğrencilerin tarih öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayarak akademik ve sosyal becerilerini geliştiren önemli bir öğretim yaklaşımıdır. Sözlü tarih yöntemi incelendiğinde, öğrencilerin tarih konularında pasif bilgi alıcıları olmaktan çıkıp sürece aktif katılım sağladıkları ve bilgiyi ezberlemek yerine anlamlandırdıkları görülmektedir (İncegöl, 2010). Bu süreç, özellikle özgüveni düşük öğrencilerin aktif rol üstlenerek kendilerini keşfetmelerine ve özgüven kazanmalarına katkı sunmaktadır (Cabul, 2020). Sosyal Bilgiler dersinde gerçekleştirilecek bir sözlü tarih uygulaması kapsamında öğrenciler; süreci planlama, araştırma yapma, görüşme gerçekleştirme, elde edilen verileri analiz etme ve sunma gibi aşamaları deneyimlemektedir. Bu süreçte öğrencilerin iletişim becerileri gelişirken, gözlem yapma, çıkarımda bulunma ve eleştirel düşünme gibi becerileri de güçlenmektedir (Gölgesiz Gedikler, 2021). Ayrıca, sözlü tarih çalışmaları öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmekte ve daha fazla kaynağa ulaşma isteğini artırmaktadır. Yapılan görüşmeleri yazıya dökme süreci yalnızca yazma becerilerini ilerletmekle kalmaz, aynı zamanda soru sorma yetilerini geliştirerek hitabet becerilerinin de güçlenmesini sağlamaktadır (Yılmaz ve Ayaydın, 2020). Sözlü tarih öğrencilerin gelenek ve göreneklerini daha yakından tanımalarına (Avcı Akçalı, 2007), tarihin günlük yaşamla bağlantılı olduğunu fark etmelerine ve bu sayede, farklı yaşamları anlama, geçmiş ve geleceği karşılaştırma, analiz yapma, yorum geliştirme ve tarihsel empati kurma becerilerinin gelişmesine imkân tanımaktadır (İncegöl, 2010; Sarı, 2007). Aynı zamanda, öğrencilerin yaşadıkları toplumda meydana gelen değişim ve sürekliliği anlamalarını kolaylaştırır. Elde ettikleri sonuçların tarih kitaplarında yer alan genel geçer bilgilerden farklı olduğunu fark etmeleri, öğrencilerin özgün ve doğrudan kaynaktan bilgi edinmelerine katkı sağlamaktadır (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012). Sözlü tarih, öğrencilerin tarihle kişisel bir bağ kurmasını sağlayarak duygusal katılımlarını ve motivasyonlarını artırır. Bu süreç, onların tarihi daha somut ve gerçekçi algılamalarına yardımcı olur. Ayrıca, ders kitaplarında bulunmayan bilgilere ulaşmalarına olanak tanır ve farklı, ilginç ve kişisel bir öğrenme ortamı sunar (Long, 1991).

Sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilere tarihsel düşünme becerileri kazandırmak ve geçmişle bağ kurmalarını sağlamak amacıyla sözlü tarih yöntemi önemli bir yer tutmaktadır. 2004 yılından itibaren yenilenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında önerilen yeni öğrenme öğretme tekniklerinden biri de sözlü tarih olmuştur. Öğretim programında bazı kazanımlar açıklanırken, etkinlik bölümlerinde sözlü tarih çalışması yapılması tavsiye edilmiştir (Dere, 2018b). Sözlü tarih 2017 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında da önerilen bir yöntem olarak varlığını sürdürmüştür (MEB, 2017). Ayrıca 2018 yılında gerçekleştirilen program güncellemesinde, “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar” başlığı altında yer alan 7. maddede, “Uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır.” ifadesine yer verilmesi sosyal bilgiler öğretmenlerinin sözlü tarih yöntemini yalnızca belirli bir kazanım kapsamında değil, uygun olan tüm konularda kullanmasının teşvik edildiğini göstermesi açısından

önemlidir (Dere, 2018b). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (2024) içerisinde de öğrenme öğretme uygulamaları içinde sözlü tarih önerilmiştir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında bulunan konuların sözlü tarih uygulamalarıyla ilişkilendirilmesi sonucunda öğrencilerin birinci elden kaynaklara ulaşmaları ve anlamlı öğrenmeleri sağlanabilir. Ayrıca sözlü tarih etkinliğinde öğrenciler okul dışına çıktıkları için sosyal bilgiler dersleri eğlenceli şekilde gerçekleştirilebilmektedir (Özer, 2012). Öğrencilerin sözlü tarih etkinlikleri konusunda görüşlerinin belirlenmesi önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirdikleri sözlü tarih etkinliğine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Buradan hareketle aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- 5. Sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliğinin hazırlık aşamasına yönelik görüşleri nelerdir?
- 5. Sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına yönelik görüşleri nelerdir?
- 5. Sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliği sonrasında, kendi yaşadıkları dönem ile aile büyüklerinin yaşadıkları döneme ilişkin değişim ve sürekliliği nasıl algılamışlardır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bu desenin amacı, belirli bir durumu detaylı bir şekilde inceleyerek elde edilen sonuçları ortaya koymaktır (Storey, 2007). Belirli bir zaman diliminde gerçekleşen bir durum veya olay, gözlem, görüşme, doküman ve rapor gibi veri toplama araçları kullanılarak derinlemesine incelenen nitel bir araştırma desendir (Creswell, 2017). Çalışmada araştırılan durum, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar’da bir devlet okulunda öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirdikleri sözlü tarih etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde bir devlet ortaokulunda 5. sınıfta öğrenim görmekte olan 8 kadın, 6 erkek toplam 14 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrenciler amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme göre belirlenmiştir. Sözlü tarih etkinlikleri araştırmacılarından birinin görev yaptığı okulda dersine girdiği sınıfta uygulandığı için kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiştir. Araştırma etiği gereği öğrencilerin çalışmaya katılması ve elde edilen verilerin bilimsel amaçlarla kullanılabilmesi için Veli Onam Formu ile yazılı izin alınmıştır. Ayrıca öğrencilerin gerçek isimleri yerine cinsiyetlerine uygun olarak kendilerinin belirlediği takma isimler kullanılmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Özellikler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	8	57
	Erkek	6	42
Anne eğitim durumu	İlkokul	10	61
	Ortaokul	3	21
	Lise	1	7
	Üniversite	-	-
Baba eğitim durumu	İlkokul	6	42
	Ortaokul	5	35
	Lise	3	21
	Üniversite	-	-
Aile büyüklerinin geçmişiyle ilgili bilgi edinmek istenen konular	Sokak Oyunları	12	85
	Okul Yılları	10	61
	Eski Bayramlar	9	64
	Düğünleri	8	57

	Yaşamları	10	61
Tarihe ilgi duyma durumu	Evet	8	57
	Hayır	6	42
Sosyal bilgiler dersini sevme durumu	Evet	10	61
	Hayır	4	28

Veri Toplama Süreci

2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde, Afyonkarahisar ili Sandıklı ilçesinde, bir devlet ortaokulunda, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında 5. sınıf “Kültür ve Miras” öğrenme alanında “SB.5.2.4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.” kazanımının 14 gönüllü öğrencinin katılımıyla sözlü tarih etkinlikleri doğrultusunda işlenmiştir. Bu kazanımın seçilme nedeni konunun sözlü tarih yöntemi ile öğrenime uygun olmasıdır.

Araştırma 6 hafta sürecek biçimde planlanmıştır. Birinci ve ikinci hafta hazırlık aşaması olarak belirlenmiştir. Birinci hafta öğrencilere sözlü tarihin içeriği ve öğretim yöntemi olarak uygulaması hakkında bilgi verilmiştir. İkinci hafta öğrenciler süreç hakkında bilgilendirilmiş, sözlü tarih etkinliklerinde aile büyüklerine soracakları görüşme soruları ve görüşme yapacakları aile büyükleri belirlenmiştir. Üçüncü ve dördüncü hafta öğrenciler sözlü tarih etkinliklerinin uygulama aşamasını gerçekleştirmişlerdir. Bu kapsamda üçüncü hafta aile büyükleri ile görüşmeler yapmışlar, görüşmelerini dijital kayıt altına almışlar, görüşme konusuna ait görsel materyallerin fotoğraflarını çekmişlerdir. Dördüncü hafta görüşme kayıtlarını ve çektikleri fotoğrafları gözden geçirmişler, sınıfta sunumları sırasında kullanacakları posterleri hazırlamışlardır. Beşinci hafta öğrenciler sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih çalışmalarını posterlerini de kullanarak sınıfta, arkadaşlarına sunmuşlardır. Bu süreçte araştırmacılarından biri katılımcı gözlemci olarak araştırma sürecine dahil olmuş, öğrencilere rehberlik etmiş ve öğrencileri gözlemlemiştir. Sözlü tarih etkinliği sürece dahil olan araştırmacı tarafından fotoğraf çekilerek kayıt altına alınmıştır. Altıncı hafta sözlü tarih etkinliği tamamlanmış, sözlü tarih etkinliğine yönelik öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Sözlü tarih etkinliğine ait görseller Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Sözlü Tarih Etkinliği Uygulama Aşamasına Ait Fotoğraflar

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulma aşamasında ilgili literatür dikkate alınarak araştırma konusuna yönelik açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular iki alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Soruların kapsam geçerliliği ve anlaşılabilirliğine ilişkin yapılan geri dönüşler ile sorular üzerinde düzeltmeler tamamlanmış ve görüşme formuna son hali verilmiştir.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk bölümünde öğrencileri tanımlayabilmek için cinsiyet, anne baba eğitim durumu, aile büyüklerinin geçmişiyle ilgili bilgi edinme, tarihe ilgi duyma durumları ve Sosyal Bilgiler dersini sevme durumlarına yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümünde ise; beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sözlü tarih kullanımına ilişkin deneyimlerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Bu bölümde; Sosyal Bilgiler dersi içinde gerçekleştirilmiş sözlü tarih uygulamasının hazırlık aşaması hakkında görüşleri uygulama aşamasındaki görüşleri, sözlü tarih uygulamasında neler öğrendikleri, sözlü tarih uygulamasında görüşmeler sırasında ne gibi duygular hissettikleri, sözlü tarih uygulamasında ne gibi beceriler kazandıkları, sözlü tarih uygulaması sırasında yaşadıkları sorunlar ve görüşme yaptıkları

kişilerin hayatları gibi bir hayat isteyip istememeleri hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplaması ve Analizi

Veri toplama süreci yayın etiği kurallarına uygun olarak tamamlanmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Etik Kurul Kararı 3.11.2022 E-70813604-100-138418 sayılı) etik izni alınmıştır. Uygulama MEB'e bağlı bir ortaokulda gerçekleştirildiği için uygulamaya başlamadan önce Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden resmi izin alınmıştır. Araştırma verileri, sözlü tarih etkinlikleri sunumlarının tamamlanmasının ardından 01.11.2022-02.11.2022 tarihleri arasında araştırmaya katılan öğrencilerle öğretmenler odasında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda toplanmıştır. Merriam'a (2018) göre, yarı yapılandırılmış görüşmeler, doğal konuşma akışını takip eden sorular yoluyla yeni fikirlerin keşfedilmesini ve cevapların genişletilmesini kolaylaştırır.

Görüşmeye başlamadan önce öğrencilere çalışmanın amacı anlatılmış, veri kaybını önlemek amacıyla ses kaydı alınabilmesi için öğrencilerden izin alınmıştır. Görüşmeler sırasında yönlendirici ifadelerden kaçınılmış öğrencilerin düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortam oluşturulmaya özen gösterilmiştir. Araştırmada ulaşılan verilerin araştırma dışında kullanılmayacağı, bu görüşmenin bir sınav olmadığına yönelik açıklama yapılmış ve bu sayede öğrencilerden samimi cevapların alınması sağlanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorulara yönelik öğrenci görüşleri üzerine görüşmeyi daha detaylı anlamak ve incelemek amacıyla görüşme sırasında ek sorular kullanılmıştır. Patton'a (2014) göre; katılımcıya görüşme sırasında yöneltilen ek sorular, cevabı derinleştirmek, cevapların zenginlik ve derinliğini arttırmak için kullanılır. Görüşmeler her bir öğrenciyle yaklaşık 15-20 dakika sürmüş, her görüşme sonunda öğrencilere eklemek istedikleri herhangi bir şey olup olmadığı sorularak veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Derinlemesine veri toplanması hedeflendiği için görüşmeler süresince öğrencilerle uzun süreli iletişim kurulmasına özen gösterilmiş ve görüşmelerin kısa sürmemesine dikkat edilmiştir.

Görüşme kayıtları Microsoft Office Word programına aktararak metne dönüştürülmüştür. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, araştırma verilerinin oluşturulmasına rehberlik eden bir yöntem olup, verilerin kodlanması, temalara ayrılması, temaların kodlar ve kategoriler şeklinde düzenlenmesi ve bulgulara ulaşılması aşamalarını içermektedir. Bu analiz yöntemi, veriler arasındaki kavramları ve ilişkileri ortaya koymayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşmelerde öğrencilerin verdikleri cevaplar; araştırma problemleri dikkate alınarak kodlanmış, oluşturulan kodlardan tema ve alt temalar belirlenmiştir. Veri analizinin son aşamasında verilere anlam kazandırmak için bulgular; temalar, alt temalar ve kodlar çerçevesinde tablolarla sunulmuş ve doğrudan alıntılarla desteklenerek yorumlanmıştır.

Bulgular

5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirdikleri sözlü tarih etkinliğine ilişkin görüşleri; sözlü tarih etkinliğinin hazırlık ve uygulama aşamasına yönelik görüşleri ile sözlü tarih etkinliği sonrasında, kendi yaşadıkları dönem ile aile büyüklerinin yaşadıkları döneme ilişkin görüşleri üzerinden değerlendirilmiştir. Tablo 3'te 5. sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliğinin hazırlık aşamasına yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3. 5. Sınıf Öğrencilerinin Sözlü Tarih Etkinliğinin Hazırlık Aşamasına Yönelik Görüşleri

Alt temalar	Kodlar	f
Duygu ve düşünceler	Heyecan duymaları	8
	Güzel bir etkinlik olarak değerlendirmeleri	4
	Mutluluk duymaları	3
	Merak duymaları	3
	Çalışmaya katılmaktan memnun olmaları	2

	Eğlenceli bulmaları	2
	Geçmişte hissetmeleri	1
	Geçmişte insanların zor koşullarda yaşadıklarını düşünmeleri	1
Öğrenilenler	Sorular oluşturma	5
	Yeni bilgiler edinme	4
	Aile geçmişini öğrenme	2
Yaşanan zorluklar	Röportaj yapacak kişiyi bulmakta zorluk yaşamaları	12
	Video çekiminde teknik sorunlar yaşamaları	7
	Korku duymaları	5
	Geçmişe ait aile fotoğraflarına ulaşamamaları	2
	Geçmişe ait el sanatlarına ulaşmakta zorluk yaşamaları	2
	Utanma hissetmeleri	1

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarih etkinliğinin hazırlık aşamasına yönelik görüşleri; duygu ve düşünceler, öğrenilenler ile yaşanan zorluklar alt temaları üzerinden değerlendirilmiştir.

Sözlü tarih etkinliğinin hazırlık aşamasına yönelik görüşlerini duygu ve düşünceler üzerinden açıklayan öğrenciler; heyecan duymaları, güzel bir etkinlik olarak değerlendirmeleri, mutluluk ve merak duymaları, çalışmaya katılmaktan memnun olmaları, eğlenceli bulmaları, kendilerini geçmişte hissetmeleri ve geçmişte insanların zor koşullarda yaşadıklarını düşünmeleri vurgusunda bulunmuşlardır. Elif "...Büyüğümler video çekerken çok uğraştım ve heyecanlandım..." ve Feride "...Sözlü tarih uygulama ödevini yaparken çok heyecanlıydım..." diyerek etkinliğin hazırlık aşamasında duydukları heyecanı ifade etmişlerdir. Nazlı "...Sonra geçmişteki kıyafetleri giydim. Kendimi geçmişte gibi hissettim. Çok zor koşullarda yaşıyorlarmış..." diyerek geçmişteki yaşama yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur. Bazı öğrenciler sözlü tarih etkinliğinin hazırlık sürecine ilişkin güzel bir etkinlik, mutluluk, merak, eğlence kelimelerini kullanmışlardır.

Bu konuda bazı öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Zehra "...Babam çok güzel cevaplar verdi. Benim bilmediğim şeyler söyledi ve ben daha da çok meraklandım ve soruları hızla okumaya başladım..."

Elif "...Videoyu çektikten sonra baktığımda çok güzel olmuştu. Başarmıştım, çok mutluydum..."

Yaren "...Güzel bir etkinlikti..."

Mehmet "...Eğlenceli bir etkinlikti..."

Sözlü tarih etkinliğinin hazırlık aşamasına yönelik görüşlerini öğrenilenler üzerinden açıklayan öğrenciler; sorular oluşturma, yeni bilgiler edinme ve aile geçmişini öğrenme vurgusunda bulunmuşlardır. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Esra "...Onların asker uğurlamaları nasıl olurdu onu merak ettim, tahtaya soru olarak yazdırdım..."

Zehra "...Etkinlik sırasında yeni bilgiler öğrendim ve çok güzel geçti..."

Derya "... Aile geçmişimi öğrendiğim için mutluydum..."

Sözlü tarih etkinliğinin hazırlık aşamasına yönelik görüşlerini yaşanan zorluklar üzerinden açıklayan öğrenciler; röportaj yapacak kişiyi bulmakta zorluk yaşamaları, video çekiminde teknik sorunlar yaşamaları, korku duymaları, geçmişe ait aile fotoğraflarına ulaşamamaları, geçmişe ait el sanatlarına ulaşmakta zorluk yaşamaları ve utanma hissetmeleri vurgusunda bulunmuşlardır. Belinay "...Röportaj yapacağım kişilerden anneannem, babaannem ve dedem hepsi bunun yayınlanacağını düşündü ve yapmak istemediler...", Mehmet "...İlk nenemle yapmaya çalıştım ama ikna edemedim. Kameraya çıkmak istemedi...", ve Elif "...Okul müdürümüzle yaptım bu çalışmayı. Çünkü büyüğümü bulamadım. Aslında bulmuştum ama o da videoya çıkmak istemediği için ben de okul müdürümüzle çektim ve çok güzel oldu..." cümleleriyle röportaj yapacak kişiye bulmakta zorluk yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Zehra "...Birazcık sorun yaşadım. Mesela heyecan yaptım, videoda gülenler oldu. Aile bireylerinin sesleri çıktı. Ben soruları karıştırdım. Böyle olmasaydı video daha iyi olabilirdi..." ve Belinay "... Bazı yerlerde söylediklerini

yanlış anlayıp başka şeyler söylese de zorlansam da başa sarıp tekrar tekrar yaptım.” cümleleriyle video kaydı sırasında yaşadıkları olumsuzlukları açıklamışlardır.

Bazı öğrenciler ise korku, utanma hissettiklerini ve geçmişe ait malzemelere ulaşmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Arda “... Çok heyecanlandım ve korktum. Dedemi zor ikna ettim ve üç kere falan tekrar ettim çok güzel geçti, zar zor bitirdik. Zor geçmesinin sebebi heyecandan soruları okuyamadım ve sonra devam ettik. Ama korktuğum gibi hiç değişmiş...”, Zehra “...Korkma sebepim videonun iyi olmayacağını düşündüm ve olmayacağından babamın uzun uzun cevaplar veremeyeceğinden korktum...”, Esra “...Soruları yanlış okurum diye korkuyordum...” ve Zafer “...Soruları sorarken utandım...” cümleleriyle korku ve utanç hislerini açıklamışlardır. Zehra “...El sanatlarına ulaşmakta zorluk yaşadık ama bulduk...” cümlesiyle geçmişe ait el sanatlarına ulaşmakta zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

Tablo 4’te 5. sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4. 5. Sınıf Öğrencilerinin Sözlü Tarih Etkinliğinin Uygulama Aşamasına Yönelik Görüşleri

Alt temalar	Kodlar	f
Duyuşsal ifadeler	Heyecan duymaları	10
	Özgüven hissetmeleri	8
	Mutluluk duymaları	4
	Üzüntü hissetmeleri	2
	Hırslanmaları	1
	Merak duymaları	1
Geçmişteki yaşam şartlarına yönelik ifadeler	Yaşam şartlarının değişimi	9
	Eğitim şartlarının zorluğu	8
	Sokak oyunları	6
	Birlik ve beraberlik	5
	Ev hayatı	4
	Ekonomik şartlar	3
	Misafirperverlik	3
	Düğünler	3
	Mimari yapı	2
	Asker uğurlamaları	2
Kazandıkları bilgi ve becerilere yönelik ifadeler	Geçmişte hissetme	1
	Dinleme becerisi	7
	Teknolojik gelişimi anlayabilme	6
	Yeni bilgiler edinme	5
	Konuşma becerisi	4
	Okuma becerisi	4
	Öğrenme becerisi	3
	Kendine güven duyma	3
	Yazma becerisi	3
	Soru sorma becerisi	2
	Empati kurabilmeleri	1
	Farklılıkları keşfetmeleri	1

Tablo 4’te görüldüğü üzere 5. sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına yönelik görüşleri duyuşsal ifadeler, geçmişteki yaşam şartlarına yönelik ifadeler ve kazandıkları bilgi ve becerilere yönelik ifadeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Sözlü tarih etkinliği uygulama aşamasına yönelik görüşlerini duyuşsal ifadeler üzerinden açıklayan öğrenciler; heyecan duymaları, özgüven hissetmeleri, mutluluk duymaları, üzüntü hissetmeleri, hırslanmaları ve merak duymaları vurgusunda bulunmuşlardır. Feride “...Sözlü tarih

uygulama ödevini yaparken çok heyecanlandım...", Elif "...Büyüğümle video çekerken çok uğraştım ve heyecanlandım..." ve Azra "...Tahtaya çıktım sundum. Sunumumu yaparken çok heyecanlandım..." yaşadıkları heyecanı ifade etmişlerdir. Yaren "...Bu çalışmayla heyecanımı yendim..." ve Feride "...Röportajı yapamayacağımı sanmıştım, kötü geçtiğini sanmıştım ama tahmin ettiğimden daha iyi geçti. Heyecanlanmama gerek yokmuş..." cümleleriyle heyecanlarını yendiklerini belirtmişlerdir.

Bazı öğrenciler mutlu, üzüntü, hırs ve merak duyduklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilerden Esra "...Çok mutlu oldum çünkü büyüklerimden çok şey öğrenmiştim...", Nazlı "...Üzülmüştüm çünkü eskiden karda kışta öğrenciler ellerinde odun götürüp sınıflarını ısıtıyorlarmış..." Arda "...Çektiğim video bittiğinde videoyu izlerken heyecanlandım ve bir anda bende bir hırs oluştu. Ben bu çalışmayı bir daha yapmak isterdim. Çünkü korkumu ve heyecanımı yenmek için bir daha yaparım..." ve Zehra "...Sözlü tarihte bilmediğim yeni şeyler öğreneceğim için meraklandım..." şeklinde düşüncelerini dile getirmişlerdir. Sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına yönelik görüşlerini geçmişteki yaşam şartlarına yönelik ifadeler üzerinden açıklayan öğrenciler; yaşam şartlarının değişimi, eğitim şartlarının zorluğu, sokak oyunları, birlik ve beraberlik, ev hayatı, ekonomik şartlar, misafirperverlik, düğünler, mimari yapı, asker uğurlamaları ve geçmişte hissetme şeklinde ifade etmişlerdir. Yaren "...Geçmişte yaşam zordu çünkü tarlaları biçme aletleri yoktu, kendileri elleriyle yapmak durumundaydılar. Günümüzde tarlalar makinelerle biçiliyor. Günümüz geçmişe göre çok farklı...", Zehra "...Geçmişle günümüzü kıyaslarsak geçmişte bazı şeyler çok kötüymüş. Mesela öğrencilerin okula gelirken odun getirmeleri, silgiyi boyunlarına asmaları, kalemi ortadan kırıp irini kullanmaları bunlar gibi...", Mehmet "...Eskiden ekonomi kötüymüş. Şimdi daha güzel. Geçmişte para çok bulunamıyormuş. O yüzden köylerde yaşam daha kötüymüş..." ve Azra "... Eskiden çelik çomak oynuyorlarmış. Şimdiyse telefon ve tablet var..." cümleleriyle geçmiş ve günümüz yaşam şartlarını kıyaslamışlardır.

Arda "...Beni eski dönemlerde birlik ve beraberliğin çok olması ve arkadaşlığın daha fazla olması etkiledi..." ve Feride "... Fahriye teyze sanki o anı yaşıyormuşum gibi anlattı. Sanki o an büyüklerimizin geçmişine gittik geldik gibi oldu..." cümleleriyle yaşam koşullarını değerlendirirken etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise geçmişteki yaşam şartlarına yönelik öğrendiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Nazlı "...Eskiden düğünlerde tavuk tüyünü boyayıp gelinin başlarına takarlarmış..."

Esra "...Ev hanımları iş yapmayı annesinden ve kayınvalidesinden öğrenip yapıyorlarmış..."

Yaren "...Misafirleri tavuk kesip pilav gibi yemeklerle ağırlıyorlarmış..."

Derya "...Eskiden evler kerpiç adında bir şeyle yapılmış..."

Elif "...Asker uğurlamasından önce yemek verilirmiş. Bir gece öncesinde asker uğurlaması eğlencesi yapılmış..."

Sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına yönelik görüşlerini kazandıkları bilgi ve becerilere yönelik ifadeler üzerinden açıklayan öğrenciler; dinleme becerisi, teknolojik gelişimi anlayabilme, yeni bilgiler edinme, konuşma becerisi, okuma becerisi, öğrenme becerisi, kendine güven duyma, yazma becerisi, soru sorma becerisi, empati kurabilmeleri ve farklılıkları keşfetmeleri vurgusunda bulunmuşlardır. Derya "... Aile geçmişimi öğrenmek beni çok mutlu etti. Geçmiş öğrenirken dinleme becerisi kazandım..." ve Esra "...Sınıfta sunum yaptığım için konuşma becerisi kazandım..." cümleleriyle dinleme ve konuşma becerisi kazandıklarını ifade etmişlerdir.

Bazı öğrenciler sözlü tarih etkinliğine yönelik düşüncelerini teknolojik gelişim, yeni bilgiler edinme, konuşma becerisi, okuma becerisi, öğrenme becerisi, kendine güven duyma, yazma becerisi ve soru sorma üzerinden değerlendirmiştir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Nazlı "...Eskiden giysileri ütölemek için köz ile çalışan ütüler kullanılırdı. Günümüzde elektrikle çalışan buharlı ütüler kullanılmaktadır..."

Belinay "...Bilmediğim, duymadığım ve görmediğim şeyleri öğrendim. Denizli yöresi yemeklerinin, oyunlarının, giyimlerinin ve konuşmalarının farklı olduğunu öğrendim..."

Feride "...Geçmişle günümüz arasında bir sürü fark olmuş bunu öğrendim. Geçmişte hayat şimdiye göre daha zormuş bunları öğrendik..."

Yaren "...Cümleleri karıştıracağım diye çok korkmuştum videoya çıkmadan önce heyecanlandım. Ama heyecanlanmadım ve cümleleri karıştırmadım..."

Zeliha "...Yazı yazma ve okuma becerisi kazandım..."

Mehmet "... Sorular sorduğum için soru sorma becerisi kazandım..."

Bazı öğrenciler sözlü tarih etkinliğine yönelik düşüncelerini empati kurma ve farklılıkları keşfetme şeklinde ifade etmiştir. Sözlü tarih etkinliği sayesinde öğrencilerin kendilerini büyüklerinin yerine koyabilmesi ve farklı yaşam şartlarının varlığını keşfetmiş olmaları üzerinden değerlendirilebilir. Bu konudaki bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Feride "...Büyüklerimizin geçmişine gittik geldik. Hem de eski el sanatlarını, düğünlerini, asker uğurlamalarını, eski eşyalarını, oyunlarını. Geçmişle günümüz arasında bir sürü fark olmuş bunu öğrendim. Geçmişte hayat şimdiye göre daha zormuş..."

Belinay "...En çok dikkatimi çeken Keziban yengemin Denizlili konuşmasıydı. Çoğunlukla kendisinin Denizli yöresine göre konuştuğunu fark ettim..."

Tablo 5'te 5. Sınıf öğrencilerinin sözlü tarih etkinliği sonrasında, kendi yaşadıkları dönem ile aile büyüklerinin yaşadıkları döneme ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır.

Tablo 5. 5. Sınıf Öğrencilerinin Kendi Yaşadıkları Dönem ile Aile Büyüklerinin Yaşadıkları Döneme İlişkin Görüşleri

Alt tema	Kodlar	f
Aile büyüklerinin yaşadıkları döneme yönelik değerlendirmeler	Sokak oyunlarının ilgi çekici olması	7
	Birlik ve beraberliğin fazla olması	7
	Bayramların coşkulu olması	5
	Çevrenin daha temiz olması	2
	İnsanların misafirperver olması	1
Kendi yaşadıkları döneme yönelik değerlendirmeler	Günümüzde yaşam koşullarının kolay olması	7
	Eğitim imkânlarının gelişmiş olması	6
	Teknolojinin gelişmiş olması	3
	Konutların ısıtılmasının kolay olması	2

Tablo 5'te görüldüğü üzere öğrencilerin sözlü tarih etkinliği sonrasında kendi yaşadıkları dönem ile aile büyüklerinin yaşadıkları döneme ilişkin görüşleri; aile büyüklerinin yaşadıkları döneme yönelik değerlendirmeler ve kendi yaşadıkları döneme yönelik değerlendirmeler alt temaları üzerinden değerlendirilmiştir.

Öğrenciler aile büyüklerinin yaşadığı döneme yönelik değerlendirmelerinde; sokak oyunlarının ilgi çekici olması, birlik ve beraberliğin fazla olması, bayramların coşkulu olması, çevrenin daha temiz olması ve insanların misafirperver olması vurgusunda bulunmuşlardır. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Zehra "...birlik beraberlik duygusunun daha fazla olması. Milli bayramların daha güzel geçmesi. Düğünlerin üç gece olması. Sadece sokak oyunlarının olması. Bu sokak oyunlarını oynamak kişiyi sosyalleştirir ve daha iyi bir şey olur..."

Esra "...araba olmadığı için çevre temizdi önceden. Sokak oyunları vardı. Eski bayramları örnek alıyorum. Büyüklerimin zamanında yaşamak isterdim çünkü eski bayramlar çok güzel oluyormuş..."

Neslihan "...O zamanlarda çok güzel bayramlar var. Tüm aile birlikte bayram kutlardı. Şimdiki zamanda tüm aile birlikte beş yıldızlı otele gidiyor. Şimdilerde gelenek kültürümüz unutulmuş kimse kültürümüze bakmıyor..."

Öğrenciler kendi yaşadıkları döneme yönelik değerlendirmelerinde; günümüzde yaşam koşullarının kolay olması, eğitim imkanlarının gelişmiş olması, teknolojinin gelişmiş olması ve konutların ısıtılmasının kolay olması vurgusunda bulunmuşlardır. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Nazlı "...Annem eskiden öyle bir hayat yaşadığı için çok şaşırmıştım. Eskiden insanlar çok zor şartlar altında yaşarlarmış. Çok zor şartlar altında eğitim görmüşler. Zorunlu eğitimini bitirenlerin çoğu maddi imkânsızlıkları nedeniyle eğitimlerine devam edememişler. Günümüzde bu gibi şeyler yok..."

Elif "...Birleşmiş sınıflarda okumak istemezdim..."

Yaren "...Onlar okulda ısınmak için odun kesip götürürlerdi. Bizim odun kömürümüzü devlet gönderiyor..."

Zafer "...Eskiden okullara okul ihtiyaçlarını kendileri götürürmüş. Öğretmenler çocukları dövmüş. Eskiden yaşam koşulları günümüze göre çok daha zormuş..."

Feride "...Eskiden büyüklerim gibi yaşamak istemezdim. Çünkü teknoloji gelişmiş değildi..."

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirdikleri sözlü tarih etkinliğine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada; öğrencilerin sözlü tarih etkinliğinin hazırlık ve uygulama aşamasına yönelik görüşleri ve kendi yaşadıkları dönem ile aile büyüklerinin yaşadıkları döneme ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir.

Öğrencilerin sözlü tarih etkinliğinin hazırlık sürecine dair görüşleri, duygu ve düşünceler, öğrenilenler ve yaşanan zorluklar alt temaları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Öğrenciler, sözlü tarih etkinliğinin hazırlık sürecini duygu ve düşünceleri açısından değerlendirdiklerinde, etkinliğe yönelik heyecan, mutluluk ve merak duyduklarını, çalışmaya katılmaktan memnuniyet hissettiklerini ve geçmişte insanların zor koşullarda yaşadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Sözlü tarih uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar, bu yöntemin tarih öğrenimini daha etkili ve keyifli hale getirdiğini ortaya koymuştur. Dere ve Kızılay (2017) araştırmalarında, öğrencilerin sözlü tarih görüşmeleri sırasında aynı anda heyecan, mutluluk ve üzüntü gibi duygular yaşadıkları tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Dere (2017) ile Dere ve Alkaya (2017) çalışmalarında, öğrencilerin başlangıçta yapamama kaygısıyla heyecanlandıkları ancak görüşme ilerledikçe rahatlayarak süreci mutlu bir şekilde tamamladıklarını belirlemişlerdir. Cabul (2020), Şahin (2018) ve Yazıcı ve Mert (2017) öğrencilerin sözlü tarih uygulamalarını keyifli ve neşeli bir etkinlik olarak gördüklerini, zaman ve mekân kavramlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olduğunu ve onlara bilimsel çalışma deneyimi kazandırdığını belirtmişlerdir. Kabapınar ve İncegöl (2016) araştırmalarında, öğrencilerin sözlü tarih sürecini araştırmacı ve tarihçi gibi hissederek heyecan, mutluluk ve gururla deneyimlediklerini, projelerini yetiştirme kaygısı yaşadıklarını ve ürünlerini sergileyerek velileriyle paylaşmaktan büyük keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Dere ve Kızılay (2017), öğrencilerin aile soyağaçlarını çıkardıkları sözlü tarih çalışmalarından büyük keyif aldıklarını ve bu süreçte değişim ve sürekliliği daha iyi kavradıklarını ifade etmiştir. Sarı (2007) sözlü tarih yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler ve tarih derslerinin öğrenciler için ilginç ve zihinde kalıcı olduğunu, Gölgesiz Gedikler (2020) ise sözlü tarih yönteminin tarih konularını öğrenme sürecinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir.

Öğrenilenler açısından değerlendirildiğinde, öğrencilerin sorular oluşturma becerisi kazandıkları, yeni bilgiler edindikleri ve aile geçmişleri hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Dere ve Alkaya (2017) araştırmalarında, öğrencilerin sözlü tarih yöntemini test çözmekten ve deftere yazmaktan daha etkili bulduklarını, çünkü sürece aktif katılarak yaparak yaşayarak öğrenme ilkesine uygun şekilde konuları kitaplardan daha canlı bir biçimde öğrendiklerini belirlemişlerdir. Gölgesiz Gedikler (2020) öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmalarını zorlu ve yorucu bir süreç ifade etmelerine karşın çok şey öğrendikleri, farklı ve güzel bir deneyim yaşadıkları bir süreç olarak da değerlendirdiklerini tespit etmiştir. Araştırmada elde edilen ve farklı araştırmalarla da desteklenen bu bulgu sözlü tarih yönteminin heyecan verici bir etkinlik süreci olduğunu ve ders kitaplarının sıkıcılığına alternatif oluşturabileceğini gösteren literatürle uyumludur (Gang, 2007; Huerta ve Flemmer, 2000).

Yaşanan zorluklar açısından bakıldığında ise öğrencilerin röportaj yapacak kişiyi bulmada, teknik aksaklıklarla başa çıkmada ve geçmişe ait materyallere ulaşmada güçlük çektikleri, ayrıca korku ve utanma duygularını deneyimledikleri tespit edilmiştir. Gölgesiz Gedikler (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretmen adaylarının sözlü tarih projelerinde görüşme yapacakları kaynak kişi bulmada zorluklar yaşadıklarını tespit etmiştir.

Sözlü tarih projelerinde kaynak kişi bulma zorluğu yaşanması Doğan (2015), Dünder (2017), ve Dere ve Dinç'in (2018) araştırmalarında da görülmektedir.

Öğrencilerin sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına ilişkin görüşleri, duyuşsal ifadeler, geçmişteki yaşam koşullarına dair ifadeler ve kazandıkları bilgi ve becerilere yönelik ifadeler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Öğrencilerinin sözlü tarih etkinliğinin uygulama aşamasına yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde, etkinlik sırasında heyecan, özgüven, mutluluk, üzüntü, hırs ve merak gibi duygular yaşadıkları görülmüştür. Geçmişteki yaşam şartlarına dair ifadelerinde ise eğitim koşullarının zorlukları, sokak oyunları, birlik ve beraberlik, ev hayatı, ekonomik şartlar, misafirperverlik, düğünler, mimari yapı ve asker uğurlamaları gibi unsurları vurguladıkları tespit edilmiştir. Kazandıkları bilgi ve beceriler açısından değerlendirildiğinde ise öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirdikleri, teknolojik gelişimi anlama, empati kurma, soru sorma ve farklılıkları keşfetme gibi kazanımlar elde ettikleri belirlenmiştir. Amerika'da yapılan bir araştırmada öğrencilerin bir bölümüne sözlü tarih yöntemiyle, diğer bölümüne ise geleneksel yöntemlerle öğretim yapılmış, öğretim öncesinde ve sonrasında uygulanan testler sonucunda, sözlü tarih yöntemiyle öğrenim gören öğrencilerin tüm becerilerini daha iyi geliştirdikleri belirlenmiştir (Ritchie, 2015). Dere ve Dinç (2018), sözlü tarih uygulamalarının akademik başarıya katkısını vurgulayarak, öğrencilerin tarihi araştırma basamaklarını kullanma, görüşme yapma, rapor yazma ve yerel tarihi öğrenme gibi önemli akademik beceriler kazandığını belirtmiştir. Dolanbay (2024) araştırmasında, öğrencilerin sözlü tarih uygulamasına özellikle görüşmecisi seçimi ve görüşme aşamalarında ilgi gösterdiklerini, bu sürecin bilgi çeşitliliğini artırırken aynı zamanda görüşme yapılan kişilerin anılarını paylaşma heyecanına ortak olmalarını sağladığını belirlemiştir. Ayrıca, öğrencilerin empati yeteneklerinin geliştiğini, aile ve akrabalık ilişkilerinin güçlendiğini, iletişim becerilerinin arttığını ve ilk kez uyguladıkları sözlü tarih yöntemine karşı ilgilerinin artarak bu yöntemin geçmişe dair merak uyandırdığını tespit etmiştir. Dere (2018a) sözlü tarih çalışmalarının akademik, kişisel-psikolojik, sosyo-kültürel ve entelektüel gelişime çeşitli katkılar sağladığını; özellikle iletişim becerileri, bilimsel araştırma tecrübesi edinme, farklı fikirleri keşfetme ve aile ile yerel tarihi öğrenme açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Dere ve Dinç (2018) araştırmalarında, sözlü tarih çalışmalarının öğrencilerin iletişim becerilerini ve sorumluluk bilincini geliştirdiği, akademik olarak tarihi araştırma basamaklarını kullanma, görüşme yapma ve rapor yazma gibi kazanımlar sağladığı, psikolojik olarak ise özgüven kazanmalarına ve insanlara karşı daha anlayışlı olmalarına katkıda bulunduğunu ancak öğrencilerin kaynak kişi bulma, görüşme yapma ve katılımcıların tutumlarıyla ilgili çeşitli zorluklar yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Metin ve Öz (2019) araştırmalarında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunun sözlü tarih yöntemine olumlu baktıkları, birinci elden kaynak kullanımının ve yakın çevreden öğrenmenin bilginin kalıcılığına, anlamlandırılmasına ve dersin daha keyifli geçmesine katkı sağladığı, ayrıca bazı öğretmenlerin sözlü tarih yönteminin milli bilinç ve aidiyet hissini oluşturmaya yardımcı olacağı görüşünde oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Demircioğlu (2010) ve Aktın ve Sağlam Tekir (2018) sözlü tarih yönteminin öğrencilerde geçmişe ilgi ve merak uyandırma, empati kurma ve araştırma becerilerini geliştirme açısından etkili olduğunu belirlemişlerdir. Demircioğlu (2005) ve Ulusoy (2010), sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih kullanımının bilginin yanında tarih bilinci, kültürel duyarlılık gibi duyuşsal alan özelliklerini kazandırmasının yanı sıra araştırma, iletişim, birinci elden kaynak kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme gibi becerilerin ediniminde de önemli bir rol oynadığını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin sözlü tarih etkinliği sonrasında kendi yaşadıkları dönem ile aile büyüklerinin yaşadığı dönem hakkındaki görüşleri, aile büyüklerinin dönemi ve kendi yaşadıkları dönemle ilgili değerlendirmeler alt temaları çerçevesinde incelenmiştir. Öğrencilerin sözlü tarih etkinliği sonrasında yaptıkları değerlendirmeler incelendiğinde, aile büyüklerinin yaşadığı döneme dair sokak oyunlarının ilgi çekici olması, birlik ve beraberliğin güçlü olması, bayramların coşkulu geçmesi, çevrenin daha temiz olması ve insanların misafirperverliği gibi unsurları vurguladıkları görülmüştür. Kendi yaşadıkları döneme ilişkin değerlendirmelerinde ise günümüz yaşam koşullarının daha kolay olduğu, eğitim imkanlarının geliştiği, teknolojinin ilerlediği ve konutların ısıtılmasının daha pratik hale geldiği

sonucuna ulaşılmıştır. Dere ve Alkaya (2017) araştırmalarında, öğrencilerin tıp alanındaki gelişmeler sayesinde hastalıkların tedavi edilmesini ve ölümlerin azalmasını olumlu bir değişim olarak algıladıklarını, ancak insan ilişkilerinin ve bazı değerlerin tahribata uğraması nedeniyle değişimin diğer yönünü olumsuz değerlendirdiklerini belirlemişlerdir. Ayrıca, bazı hastalıkların hâlâ devam etmesi veya öldürücü olması nedeniyle süreklilik boyutunun olumsuz algılandığı saptanmış olup, sözlü tarih yönteminin öğrencilerin hastalıklarla ilgili değişim ve sürekliliği algılamalarını sağlamada başarılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kabapınar ve İncegöl (2016) oyun ve oyuncak konulu sözlü tarih araştırmalarında öğrencilerin değişim ve süreklilik boyutunda oyun ve oyuncakın nasıl nitelik değiştirdiğini fark ettiklerini ve çocukların oyun ile oyuncakla olan gereksiniminin sürekliliğini hissettiklerini belirtmişlerdir. Dere ve Alkaya (2017) araştırmalarında, öğrencilerin sözlü tarih uygulamasının olumlu yönlerine vurgu yaptıklarını, özellikle geçmişle günümüzü karşılaştırma imkânı sunmasının ön plana çıktığını ve bu sayede öğrendikleri bilgilerin daha anlamlı ve unutulmaz hale geldiğini belirlemişlerdir. Yazıcı ve Mert (2017) araştırmalarında, sözlü tarih yönteminin öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin gelişimine katkı sağladığını ve öğrencilerin özellikle teknolojik ürünler üzerinden geçmişle bugün arasındaki değişimi fark ederek bu değişimi olumlu değerlendirdiklerini belirlemişlerdir. Kalender (2019) araştırmasında, öğrencilerin geçmişi öğrendikten sonra sahip oldukları imkânlarla şükrettiklerini, ancak değişime dair olumsuz algılarının günümüz çocuklarının özgür, güvenli ve rahat yaşam alanlarına sahip olmamasıyla ilişkili olduğunu, sahip oldukları imkânlardan memnun olsalar da yaşam alanlarının darlığından şikâyetçi olduklarını ve değişimin olumsuz yönlerini kendi yaşam deneyimleriyle ilişkilendirdiklerini belirlemişlerdir.

Araştırma bulgularından hareketle şu öneriler getirilebilir;

- Öğrencilerin sözlü tarih etkinliklerine yönelik olumlu duygular beslemeleri, yeni bilgiler edinmeleri ve çeşitli beceriler kazanmaları göz önüne alındığında, bu tür etkinliklerin sosyal bilgiler dersinde daha sık uygulanması önerilebilir.
- Öğrencilerin etkinlik sürecinde röportaj yapacak kişiyi bulmada ve teknik aksaklıklarla başa çıkmada zorlandıkları dikkate alınarak, öğretmenlerin rehberlik ettiği ön hazırlık çalışmaları yapılması faydalı olabilir.
- Öğrencilerin geçmişteki yaşam şartları ve günümüz koşulları arasında karşılaştırmalar yaparak tarihsel farkındalık geliştirdikleri görülmüştür. Bu nedenle, sözlü tarih etkinlikleri farklı tarihsel içerikler ve kültürel bağlamları içerecek şekilde çeşitlendirilebilir.
- Öğrencilerin teknolojik gelişimi anlamaya yönelik kazanımlar elde ettiği göz önünde bulundurularak, sözlü tarih etkinlikleri dijital araçlarla desteklenmeli ve öğrencilerin ses, video ve dijital arşiv oluşturma süreçlerine dahil edilmesi teşvik edilebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Etik Kurul Kararı 3.11.2022 E-70813604-100-138418 sayılı) etik izni alınmıştır.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarların makaleye katkı oranları; 1.Yazar: 50, 2.Yazar: 25 ve 3.Yazar:25 şeklindedir.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aktın, K., ve Sağlam Tekir, H. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih yapmakla ilgili deneyimleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(2), 295-310. <https://doi.org/10.15345/iojes.2018.02.020>
- Anderson, S., & Hamilton, A. (2016). The theory and practice of 21st century pedagogies in the oral history classroom. *Oral History Education, Special Issue*, 142-149.
- Avcı Akçalı, A. (2007). *Yerel tarih ve tarih eğitime katkısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Avcı Akçalı, A., ve Aslan, E. (2012). Tarih öğretiminin iyileştirilmesi yolunda alternatif bir yöntem: Sözlü tarih. *Kastamonu Education Journal*, 20(2), 669-688.
- Cabul, E. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih deneyimleri: Geçmişten günümüze bayramlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya
- Creswell, J. D. (2017). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Demircioğlu, İ. H. (2010). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Anı Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. H. (2005). Sözlü tarihin bir öğretim yaklaşımı olarak tarih derslerinde kullanımı, *II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı*, 26-28 Mayıs 2005, Van
- Dere, İ. (2017). *Sosyal bilgiler derslerinde bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarih* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Dere, İ. (2018a). Sosyal bilgiler lisans eğitiminde sözlü tarih: Örnek bir uygulama. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(3), 249-268. <http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2018.03.016>
- Dere, İ. (2018b). Sosyal bilgiler öğretim programlarında (2005 ve 2017) sözlü tarih. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 33-56.
- Dere, İ., ve Alkaya, S. (2017). Sosyal bilgiler derslerinde tıp tarihi konularının sözlü tarihle öğretimi. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(6), 504-522. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i6.1198>
- Dere, İ., ve Dinç, E. (2018). Yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 115-127. <http://dx.doi.org/10.17679/inuefd.335686>
- Dere, İ., ve Emeksever, A. (2018). Hayat bilgisi derslerinde sözlü tarihle kültürel mirasın öğretimi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 2(4), 40-47. <https://doi.org/10.29345/futvis.61>
- Dere, İ., ve Kalender, M. (2019). "Benim bir tarihim var!": Sözlü Tarih etkinlikleriyle hayat bilgisi öğretimi. *Eğitim ve Bilim*, 44(200), 153-173. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2019.8132>
- Dere, İ., ve Kızılay, N. (2017). Usage of oral history in the inquiry of family history: Experiences of primary school students. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 294-323.
- Deveci, H. (2002). *Sosyal bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, akademik başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Dilek, D. ve Alabaş, R. (2014). Tarihsel imgelem. M. Safran, (Ed.), *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri* (s.125-131). Yeni İnsan Yayınevi.
- Dursun, M. T., ve Aydın, Ç. (2022). Sosyal bilim araştırmalarında sözlü tarih yöntemi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 1-18. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227271>
- Dutt-Doner, K. M., Allen, S., & Campanaro, K. (2016). Understanding the impact of using oral histories in the classroom. *The Social Studies*, 107(6), 257-265. <https://doi.org/10.1080/00377996.2016.1221792>
- Doğan, Y. (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih. A. Şimşek ve S. Kaymakçı S. (Ed.). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.113-142). Pegem Akademi.
- Dolanbay, H. (2024). Sosyal bilgiler dersi için örnek sözlü tarih uygulaması: Geçmişten günümüze komşuluk. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 165-175. <https://doi.org/10.34086/rteusbe.1540042>

- Dündar, Ş. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler dersinde bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih hakkındaki görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(4), 1621-1643 <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.342981>
- Gang, B. (2007). *Teaching of history*. Rajat Publications.
- Gazel, A. A. (2015). Tarih öğretiminde öğrenci merkezli bir yaklaşım olarak sözlü tarih. M. Demirel (Ed.), *Tarih öğretim yöntemleri içinde* (s.109-116). Pegem A Yayıncılık.
- Gölgesiz Gedikler, H. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik örnek bir uygulama. *Turkish History Education Journal*, 9(2), 467- 491. <https://doi.org/10.17497/tuhed.779671>
- Gölgesiz Gedikler, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmasından edindikleri kazanımlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Buca Faculty of Education Journal*, 51, 245-265. <https://doi.org/10.53444/deubefd.828001>
- Huerta, G. C. & Flemmer, L. A. (2000) Using student-generated oral history research in the secondary classroom. *The Social Studies*, 91(3), 110-115, <https://doi.org/10.1080/00377990009602452>
- İncegul, S. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde örnek bir sözlü tarih uygulaması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kabapınar, Y. (2019). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi hayat bilgisi öğretiminden tarih öğretimine*. Pegem A Yayıncılık.
- Kabapınar, Y., ve İncegöl, S. (2016). Değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncağa bakmak: Bir sözlü tarih çalışması. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 74-96.
- Kumru, G. (2009). *Tarih öğretimi açısından sözlü tarih yazımı: Karaca Ahmet Dergâhı örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Long, R.D. (1991). The personal dimension in doing oral history. *The History Teacher*, 24(3), 307-312.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Nobel Yayıncılık.
- Metin, B., ve Öz, M. (2019). 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının anlatılmasında sözlü tarih methodunun kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-20. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.560152>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4-5. sınıflar) öğretim programı*. TTKB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5,6 ve 7. sınıflar)*. TTKB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (4, 5,6 ve 7. sınıflar)*. TTKB Yayınları.
- Oral History Association. (2012). Resources-Oral history. <http://www.oralhistory.org/about/do-oralhistory/>
- Özer, E. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde yerel ve sözlü tarih etkinliklerinin programlanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Ritchie, D. A. (2015). *Doing oral history*. Oxford University Press.
- Sarı, İ. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Selanik Ay, T. (2010). (2010). *Sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma: Bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Storey, L. (2007). Doing interpretative phenomenological analysis. E. Lyons ve A. Coyle (Ed.). *Analysing qualitative data in psychology in*. (p. 51-64). SAGE Publications.
- Şahin, S. (2018). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih uygulamalarının etkililiği ve önemi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Trabzon.
- Ulusoy, K. (2010). Değer eğitimi: Davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- Winslow, B. (2016). Oral history in the US social studies curriculum. Trşkan, D. (Ed.). *Oral history education: Dialogues with past in* (pp. 177-192). Slovenian National Commission for UNESCO.

- Yazıcı, F., ve Mert, G. (2017). Sözlü tarih yönteminin 4. Sınıf düzeyinde etkililiği. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 324-342. <https://doi.org/10.17497/tuhed.340896>
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A., ve Ayaydın, Y. (2020). Göç konusunun sözlü tarih yöntemiyle işlenmesine yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 52(52), 400-419. <https://doi.org/10.15285/maruaebed.559884>

EXTENDED SUMMARY

The Social Studies course is generally perceived as a memorization-focused course due to the intensity of verbal subjects (Deveci, 2002). However, it is of great importance that the information imparted in this course is usable in daily life and that activities targeting the society or the immediate environment are included. The Social Studies course has the function of allowing students to discover life. Therefore, practices such as establishing a connection between the past and the future, benefiting from the immediate environment and reflecting social life in course activities should be included (Selanik Ay, 2010). In this context, one of the methods that can be used to make the Social Studies course more meaningful and effective by removing its memorization-focused structure is oral history. Oral history is an important research method used to collect experiences and opinions from living witnesses of past events (Dursun and Aydın, 2022). The oral history method can be effective in making history topics interesting and meaningful for students (Gazel, 2015).

Oral history, in addition to being a method of collecting data about the past for historians, has gained importance as an effective teaching method in history and social studies courses in recent years and has been included in the curriculum of many countries (Gölgesiz Gedikler, 2020). The oral history method is widely used especially in history and social studies courses. It is considered important to determine the opinions of students on oral history activities. The aim of this research is to examine the opinions of 5th grade students on the oral history activity they carried out in the social studies course.

A case study design, one of the qualitative research methods, was used in the research. The situation investigated in the study is to determine the opinions of students studying at a public school in Afyonkarahisar in the 2022-2023 academic year regarding the oral history activity they carried out in the social studies course. The study group consists of 14 students, 8 female and 6 male, studying in the 5th grade at a public secondary school in the fall semester of the 2022-2023 academic year. The students who constitute the study group of the research were determined according to easily accessible situation sampling, which is one of the purposeful sampling methods.

In the fall semester of the 2022-2023 academic year, in a state secondary school in the Sandıklı district of Afyonkarahisar province, within the scope of the Social Studies course, the outcome of "SB.5.2.4. Analyzes the role of cultural elements in people living together" in the 5th grade "Culture and Heritage" learning area was processed with the participation of 14 volunteer students in line with oral history activities. The research was planned to last 6 weeks. The first and second weeks were planned as the preparation phase. In the first week, students were informed about the content of oral history and its application as a teaching method. In the second week, students were informed about the process, the interview questions they would ask their family elders in oral history activities and the family elders they would interview were determined. In the third and fourth weeks, students carried out the application phase of oral history activities. Within this scope, they interviewed their family elders in the third week, recorded their interviews digitally, and took photographs of the visual materials related to the interview topic. In the fourth week, they reviewed the interview records and the photographs they took, and prepared posters that they would use during their presentations in class. In the fifth week, students presented their oral history studies to their friends in the social studies class using their posters. During this process, one of the researchers was involved in the research process and guided the students. The oral history activity was recorded by taking

photographs by the researcher involved in the process. In the sixth week, the oral history activity was completed and interviews were conducted with the students regarding the activity.

A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the study. The data collection process was completed in accordance with the publication ethics rules. Since the application was carried out in a secondary school affiliated with the Ministry of National Education, official permission was obtained from the Ministry of National Education before starting the application. The research data were collected as a result of semi-structured interviews held with the students participating in the research in the teachers' room between 01.11.2022-02.11.2022 after the completion of the oral history activity presentations. The data obtained from the interviews were analyzed with the content analysis method. In the last stage of the data analysis, the findings were presented with tables within the framework of themes, subthemes and codes and interpreted by supporting them with direct quotes. As a result of the research; It was determined that the students felt excitement and curiosity during the oral history activity process, acquired new information and gained the ability to create questions, but experienced difficulties such as finding an interviewee, coping with technical problems and feeling embarrassed. In addition, it was determined that they experienced feelings such as self-confidence, happiness and sadness during the activity and gained skills such as listening, speaking, writing and empathy. After the activity, it was observed that the students emphasized that in the time their elders lived, street games were interesting, unity and solidarity were strong, holidays were more enthusiastic, the environment was cleaner and people were hospitable; on the other hand, in the time they lived, living conditions became easier, educational opportunities improved, technology advanced and home heating became more practical.

Based on the research findings, it was suggested that such activities should be implemented more frequently in social studies classes because students have positive feelings towards oral history activities, acquire new information and gain various skills; that preliminary preparation studies should be carried out under the guidance of teachers, considering that they have difficulty in finding interviewees and coping with technical problems during the activity process; that oral history activities should be diversified to include different historical contents and cultural contexts, considering that they develop historical awareness by making comparisons between past living conditions and present-day conditions; that oral history activities should be supported with digital tools, seeing that they gain gains in understanding technological development; and that students should be encouraged to be included in the processes of creating audio, video and digital archives.